

BIOETICKI ASPEKTI ETNICKIH PREDRASUDA

Aktuelni kontekst stereotipija i predrasuda u Srbiji

Od početka raspada SFRJ, 1989. godine, pa sve do danas (i danas), ne samo naučni diskurs, već i svakodnevni život u srbijanskom društvu bivaju zaposednuti, određeni i, u krajnjoj instanci - zarobljeni pojmovima kao što su: nacija, nacionalizam, etnički sukobi, nacionalni, etnički, verski identitet(i) itd. Sigurno je da je za „vladavinu” nacije, nacionalizma, etniciteta i ostalih nabrojanih pojmova glavni krivac talas etnonacionalizma, to jest dominacija kolektivističke etnonacionalističke političke matrice koja je, veruje se, bila najpre epifenomen, a ubrzo potom i produkt sloma višedecenijskog socijalističkog kolektivismu i raspada višenacionalne države.²

Najzad, petooktobarske promene 2000. godine, kao politički događaj koji je, bez sumnje, građane Srbije suočio s problemom započinjanja izgradnje demokratskih institucija, ne donose zamenu etnonacionalističkog političkog klišea nekom novom političkom matricom i drugačijim sistemom vrednosti. Jednom rečju, savremenu srbijansku svakodnevnicu karakteriše proces „normalizacije” etnonacionalizma. Pojednostavljeno, to znači da sve one komponente koje čine srž etnonacionalizma - isticanje zajedničkih mitova i istorijskih sećanja (tradicionalističke istorijske svesti), insistiranje na postojanju i/ili ponovnom otkrivanju osobene etnoistorije (a u krajnjoj instanci - izmišljanje etnoistorije), isticanje povezanosti s određenom teritorijalnom deonicom (Kosovo), a u okviru masovne, javne kulture, i to uz nezaobilazno isticanje razlika od drugih etnosa, nacija, odnosno forsiranje obrasca prijatelj-neprijatelj (etnosa, nacije) - postaju odlučujuće komponente izgradnje individualnih i grupnih identiteta u srbijanskom miljeu. U prilog navedenom govore i rezultati brojnih socijalno-psiholoških istraživanja, koji potvrđuju postojanje znatne etničke distance prema određenim etničkim, nacionalnim, rasnim grupama - u tom smislu, znatna etnička distanca jeste jedna od empirijskih manifestacija još uvek dominantne etnonacionalističke političke matrice, o čemu će biti više reči u drugom delu rada.

Pomenuti proces „normalizacije” etnonacionalizma komplementaran je procesu društvoubistva.³ Naime, etnonacionalistički diskurs jeste „ubica društva”. To znači da kategorije društva stricto sensu, kao i kategorije građana/građanki ne postoje - u ovom diskursu potonje kategorije su potisnute, a umesto njih dominantne kategorije jesu narod i nacija. Pojedinci su na taj način svedeni isključivo na pripadnike naroda, odnosno nacije, a identitet pojedinaca očituje se kroz „identitetsku prizmu” etničkog, odnosno nacionalnog identiteta.

Najzad, proces „normalizacije” etnonacionalizma prati proces afirmisanja takozvane čiste tolerancije (s kojom se, inače, da podsetimo, Herbert Marcuse

² Spekulacije o uzrocima sloma socijalističkog sistema vrednosti i krvavog raspada SFRJ prevazilaze okvire ovog rada. Ipak, treba istaći da rezultati različitih socijalno-psiholoških istraživanja sprovedenih 90-ih godina XX veka u bivšim republikama SFRJ potvrđuju pretpostavku da je drastičan rast etničke distance u SFRJ bio u pozitivnoj korelaciji sa etnonacionalističkom manipulacijom koju su sprovodile novostvorene nacionalističke vladajuće elite (upor: Sekelj, 2000: 1, 18-19).

³ Tezu o sociocidu odnosno društvoubistvu lansira K. Turza u tekstu pod nazivom „Metadruštvo“ (Turza, 2002: 45-66, 2005: 37).

Dakle, na osnovu navedenog, ne čudi da svi navedeni procesi, u najmanju ruku, čine savremenu srbijansku svakodnevnicu pogodnim ambijentom za jačanje, učvršćivanje i normalizaciju svih oblika predrasudnosti.⁴

Istraživanje je, krajem oktobra 2006. godine, izvršeno modifikovanom Bogardusovom skalom za merenje etničke distance na namernom, nereprezentativnom uzorku studenata I godine Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, N=193 (F=130, M=63).

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com